Cartago Vetus-Olérdola - Púnica Barcino

Autor:
Data de publicació: 30-07-2020

La primera citació històrica de "Cartago Vetus" (Cartago la Vella) prové de la Geographia del cosmògraf grec Claudi Ptolomeu, del 150 dC, originalment escrita en grec, on la vila s'anomena "Palai Carchedon" (II,6,64). Els cronistes romans, a les seves obres en llatí, van traduir correctament "Palai Carchedo" per "Carthago Vetus". Ptolomeu situa "Carthago vetus" a 15º 20? de longitud i 41º 20? de latitud, en terres dels Ilercaons, situats a la zona de Tarragona.

M'avergonyeix dir que el meu coneixement sobre Olèrdola va començar quan una amiga, em va explicar que havia d'anar un dia a visitar Olèrdola que era molt antiga. La vaig visitar el 22-12-21, després de quedar-me a dormir a Moja i poder veure in situ l'Olèrdola que vaig identificar com Cartago Vetus per les coordenades del llibre de Ptolomeu, tot i la negació rotunda d'un autèntic oriund de Vilafranca al seu article de la vilafranquinablogspot.com: "El mite de Cartago Vetus" -avui esborrat-, podent continuar la investigació sobre Cartago Vetus amb l'ajuda puntual d'en Dani, lluitant a la vegada contra els defensors de l'argument de que "la Catalania del Maiolichinus no era un regne sinó que el regne era el de T-Arragonia, fet que va de la má de la teoria del Cortés López de que Cartago Vetus está a l'Aragó".

L'etimologia del nom d'Aragó com derivat d'Arragonia i al seu torn de T-Arragonia, tot i que és evident que és certa - ho va dir en Leonardo en un mapa i després d'ell ho han dit molts castellans seguint Nebrixa que no hi tenien cap interès partidista- porta a l'iniciador de l'estudi -en contra del fet que Catalunya era un Regne segons va dir Jacme I, - a mantenir la tesi de que Catalunya no va ser mai un Regne ja que formava part del regne de "T-Arragonia", i això no ens fa cap bé als catalans, perquè "tot i tenir, amb aquesta asseveració, la certesa sobre l'origen del nom del "Regne d'Aragó", els manyos continuaran dient, que "segons els registres històrics" CATALUNYA NOMÉS ERA UN COMTAT, però obliden que.. el comte de Barcelona, només era comte del "comtat de Barcelona", però no era comte ni del "comtat d'Urgell, ni del "comtat d'Empúries", ni del "comtat de Foix", ni del "comtat de Pallars", parts que integrants del Principat de Catalunya, al que Jaume I anomena en el llibre dels feits "Regne de Cathalunya"-lo melhor REGNE D'ESPANYA, dons en ser coronat rei Anfós, Príncep o "unum inter pares" del Principat, aquest esdevingué Regne, ja que un Principat que té Rei en lloc de Príncep, és un Regne De Facto. L'altre fal·lacia que esgrimeixen que "segons els registres històrics" "los aragoneses conquistaron el mediterràneo", ja està bé! vam ser els catalans i prou!.. Als manyos més recalcitrants els hi faig una demostració "AD ABSURDUM"..i s'exasperen en quedar-se sense arguments per rebatre-ho..

Bien!, es evidente que en las galeras catalanas iban embarcados algunos aragoneses (los almogàvers eran hombres de tierra adentro) pero después de todas las disquisiciones mañas, a los que quieran llamarles conquistas de la Corona de Aragón, les digo que es inaceptable como "verdad histórica", o sinó que me lo demuestren del siguiente modo: que cojan una galera (como la del Museo Marítimo de Barcelona), que la pongan en el Ebro en Zaragoza delante de la Pilarica, con tres remeros por banco.. y que empiecen a bogar...; cuando lleguen a Córcega, Cerdeña, Sicilia, Reino de Nápoles, Malta-Gozzo, Atenas y Neopatria.. les reconoceré que el Inapelable Imperio Catalán del Mediterráneo “podría haber sido una conquista aragonesa”!

Tot va començar amb la troballa d'en Llauradó amb el nom manuscrit d'en Girava "Tarragonés" retocat per a convertir-lo en "Arragonés" i que ara "l'autor de l'estudi" i les Faes a ca-wiki diuen que ho va retocar el propi Girava!.. afegint altres "nonsense" com que el Magnànim no tenia l'escut de Jerusalem a les seves armes perquè "fou concedida a Ferran per Pius II el 1506" segons diu una "Real Orden" del 2015 -Rajoy_FelipeVI- o que "el català no era important als segles XV-XVI perquè no estava incorporat als diccionaris multilingües de l'època" -quina estupidesa.. i la gran quantitat de traduccions del llibre del Consolat de Mar?.. els traductors sabien català i no els calien diccionaris.. sense esmentar que el diccionari més antic que es conserva, de llengües europees, és el "Vocabolari molt profitos per apendre Lo Catalan Alamany y Lo Alamany Catalan" o el Vocabulari latí-català de Nebrija de Carles Amorós

ARGUMENTS QUE NO PERMETEN INCLOURE AL REGNE DE "CATALUNYA" DINTRE DEL REGNE DE "T-ARRAGONIA"

La Reconquesta va començar de nord a sud
Tarragona no es va incorporar a la Catalunya Vella fins el 1116 quan ja feia anys que existia el concepte Catalonia com unió de comtats
Les referències a Regnum Tarraconensis - Regnum Tarragonia, són sempre "religioses", de fet Tarragona encara reclama ser la diòcesi primada d'Espanya

Encaix en forma de "4" a les muralles ciclòpees d'Olèrdola, possible 'Carthago Vetus'.

Origen de l'estudi

La Neus ens va enviar un mapa en baixa resolució on hi havia Cartagena en lloc de Tarragona, jo el vaig trobar amb millor definició, en Quim va dir." En algun llibre he llegit q la Cartagena vella està a l'interior, al Penedès, però per situació tmb encaixa amb Tarragona.. Crtgna.. Trgna" i finalment vaig comunicar al grup que havia trobat Cartago Vetus amb les coordenades geogràfiques de Vilafanca a la Geographia de Ptolomeu comprada com regal per a qui m'havia encès l'interès en Olèrdola, que llavors ens va enviar l'article -avui esborrat- d'en Joan Solé Bordes afegint:"...Bastant dolent aquest article..." http://lavilafranquina.blogspot.com/2016/12/el-mite-de-cartago-vetus-en-la.html?m=1

RESUM DE L'ARTICLE: lavilafranquina.blogspot.com "El mite de cartago vetus"

A la seva anàlisi, en Joan Solé Bordes titllava de "somiadors a tots els que han defensat, al llarg de la història, l'existència de 'Carthago Vetus' i la seva equivalència amb Olèrdola, tot dient que aquesta teoria fou creada en el llibre

Verd de Vilafranca "en base a una visió gairebé cosmogònica de l'ordenació del món, a partir del diluvi universal ofereix una interpretació indiscutible i sovint llegendària d'alguns esdeveniments històrics i d'altres de caire mític". L'investigador, per tant, considerava que 'Cartago Vetus' era un 'mite' i per reforçar aquesta idea acabava mal interpretant un estudi sobre Olèrdola del filòleg vilafranquí Manuel Milà i Fontanals, mestre de l'historiador Menéndez y Pelayo.

L'equívoc sobre allò que mai va dir en Milà i Fontanals

A part d'en Solé Bordes, avui dia hi ha molts autors que també consideren que "Cartago Vetus" és un "mite" i per reforçar aquesta idea acaben mal interpretant un estudi sobre Olèrdola del filòleg vilafranquí Manuel Milà i Fontanals, mestre de l'historiador Menéndez y Pelayo:

El 1855, en el seu opuscle "Notes històriques sobre Olérdola", Milà i Fontanals va parlar, de la gran importància medieval d'Olèrdola, aportant al discurs extenses dades documentals però cap dada arqueològica. No podia ser d'altra manera, atès que en aquell moment hi havia una absència total d'intervencions arqueològiques a Olèrdola. Dotze anys més tard, el filòleg en presentaria una versió actualitzada, encara més ambiciosa a nivell lingüístic i, finalment, el 1880 publicaria el seu apèndix sobre el tema.

Tanmateix, una revisió acurada dels textos d'en Milà i Fontanals sobre la qüestió ens evidencien que el filòleg passà molt de puntetes sobre l'assumpte de la possible Olèrdola cartaginesa, simplement es limita a començar la història d'Olèrdola a l'Edat Mitjana, fet que ha donat peu a que alguns diguin que "en Milà va negar que Olèrdola hagés existit abans de l'Edat Mitjana", cosa que mai va dir. El que sí trobem és un comentari de Milà a la teoria del bisbe Pasqual, sobre l'origen del topònim "Penedès". El bisbe l'havia derivat de "Poenorum = "dels Púnics", per la cita de Plini el Vell: "sicut Carthago Poenorum", que Pasqual tradueix com "Cartago dels Púnics", i que és una traducció que no té res d'incorrecta ja que hi ha molts casos en les obres de clàssics llatins en que Poenorum es tradueix per "dels Púnics". De fet en Milà i Fontanals no nega res sobre Cartago Vetus, l'únic que fa es descartar que Penedés vingui de Poenorum considerant que en la traducció és una redundància emprar Poenorum (= "dels Púnics") com qualificatiu de Carthago, dons troba obvi que Carthago pertanyia als Cartaginesos i no calia afegir-hi "dels Púnics". Peró el gran mestre no va tenir en compte que depenent del moment històric, sí que cal especificar-ho. Es podia dir "Carthago Poenorum = Cartago dels Púnics" per distingir-la de "Carthago Romanorum = Cartago dels Romans", atès que també fou conquerida pels romans.. de la mateixa manera que es podria podia dir "Sagunto Poenorum = Sagunt dels Púnics" com a contraposició a "Sagunto Romanorum = Sagunt dels Romans".. segons qui en fos el propietari en aquell moment històric, deprés de cremada, fou romana durant un temps.

I "d'aquelles pòlvores vingueren aquests llots", L'origen pre-medieval d'Olèrdola ha quedat demostrat en posteriors estudis arqueològics, peró el fet que Milà i Fontanals, anterior a aquests estudis, comencés la història d'Olèrdola a l'Edat Mitjana i la seva no conformitat amb la traducció del bisbe Pascual de "Carthago Poenorum" per "Cartago dels Púnics", tot i que només és una part dels arguments del bisbe en el seu estudi, han donat origen a que els "erudits" posteriors hagin tret la falsa aseveració pregonada als quatre vents: "Milà i Fontanals va desmuntar el mite de que Olèrdola fos Carthago Vetus"

CARTAGO VETUS ORIGEN DE LA PÚNICA BARCINO

La primera citació històrica de "Cartago Vetus" (Cartago la Vella) prové de la Geographia del cosmògraf grec Claudi

Ptolomeu, del 150 dC, originalment escrita en grec, on la vila s'anomena "Palai Carchedon" (II,6,64). Els cronistes romans, a les seves obres en llatí, van traduir correctament "Palai Carchedo" per "Carthago Vetus". Ptolomeu situa "Carthago vetus" a 15º 20? de longitud i 41º 20? de latitud, en terres dels Ilercaons, situats a la zona de Tarragona.

El fet que Ptolomeu esmentés l'existència d'una «Cartago Vetus» i que una traducció d'un passatge de Plini el Vell es pogués interpretar també en aquest sentit va generar, des del segle XVII, hipòtesis diverses sobre la seva certesa. No cal dir que la historiografia local va trobar en aquesta atribuïda ubicació la possibilitat de donar a Vilafranca uns orígens de notable volada. Una fundació mítica que feia coincidir l'assentament de Vilafranca amb el de la gran metròpoli esmentada com a Cartago Vetus i fundada per Amilcar Barca, un origen que també hem vist atribuït a la ciutat de Barcelona, però que l'historiador Francesco Giunta, al seu llibre Punica Barcino, atribueix a Anníbal uns anys més tard basat en el motiu de fortificar una serie d'assentaments cartaginesos al llarg de la costa que va de l'Ebre fins al Pirineus, necessaris per poder avançar amb seguretat (protegint un eventual retrocés) amb el seu exercit de 50.000 homes 15.000 a cavall i 20 elefants, Giunta considera impossible, la ruta proposada per la ribera del Segre amb ports de 1500 metres als Pirineus, quan el Coll del Pertús-Coll de Panissars té només 280m i està prou allunyat del protectorat romà Emporium. A més a més, Polibi i Titus Livi diuen que Escipió en el seu avenç, va anar conquerint tots els assentaments cartaginesos del Roina fins a l'Ebre, quins assentaments si l'Acadèmia diu que no n'hi havia?

Arguments "negant" que Cartago Vetus pugui ser Olèrdola

Després de llegir el llibre de l'Albert Ferrer i Soler vaig arribar a la conclusió de que pot-ser no podré demostrar que eren el mateix, però és molt fàcil demostrar que els arguments dels que han dit que Olèrdola no podia ser Cartago Vetus. no tenen cap base sòlida o directament, són falsos.

1.-Fall·làciadels que diuen: Milá i Fontanals va descartar Olèrdola:

Solen acusar als defensors de Cartago Vetus des del sXV fins Bofarull d'haver traduit malament certs passatges com el que diu "Sicut Carthago Paenorum" i q Milà i fontanals ho va desmentir

És molt fàcil tirar pilotes fora dient que ho ha demostrat un altre erudit d'una manera aclaparant, i resulta que quan hom intenta verificar-ho, no existeix tal demostració. L'erudit que s'ha citat en més llocs (entre altres encara que ho ha esborrat en Joan Solé Bordes) dient que va demostrar que Cartago Vetus no existia, és el vilafranquí Milà i Fontanals a la seva obra "Apuntes históricos sobre Olèrdula", i això és totalment fals. Es un exemple de fal·làcia de referència circular, que esdevé quans es cita un autor per referència de tercers, sense haver llegit l'original. Vegeu article.

2.-Fall·làcia: Olèrdola era ibera i té pedres en "4" etrusques, ergo .. no podia ser cartaginesa:

A més a més han emprat alguns tipus de fal·làcies de mitges veritats. De fet sembla que no s'hagin llegit l'Ars Rethorica de Sòcrates, ja que creen silogismes als que els manca universalitat.
Cas A.- Alguns arriben a demostrar que Olèrdola era un poblat iber i d'això infereixen:"Si és ibera.. no pot ser cartaginesa.. "Sense tenir en compte que hi ha altres casos que contradiuen aquest argument: P.E.: Sagunto era una ciutat ibera que un cop conquerida (morts tots els seus habitants), va passar a ser cartaginesa, i després romana.
Cas B.- Segons Ferrer i Soler, la part inferior ciclòpea de la muralla, amb pedres encaixades en forma de "4", no té cap rèplica en tota la península, trobant una semblança amb muralles ciclòpees etrusques, i d'aquest fet dedueix que van ser fetes pels romans emprant artesans etruscs.. peró és evident que..Ferrer no té en compte que els cartaginesos van controlar la meitat d'Itàlia i també tenien "canters etruscs" a les seves files.. Ergo les muralles ciclòpees també poden ser cartagineses

3.-Fall·làcia: No hi va haver colònies cartagineses al nord de l'Ebre

La teoria anti-Olèrdola diu que van pujar per l'Ebre fins l'Aiguabarreig de Mequinenza i allà els natius els van dir q pujant pel Segre s'arribava a Mont-Luis i d'allà a Perpinyà q és on porten les Valls del Conflent, si no vols pujar al Puymorens de 1920m.., per després passar "le Rhone et le Petit Mont Cenis 2100m", quan el Coll del Pertús-Coll de Panissars té només 280m.

Arguments a favor de l'existència de colònies cartagineses al nord de l'Ebre

Asdrúbal va acceptar retirar-se de tots els assentament al nord de l'Ebre.-

Com podia retirar-se d'uns assentaments cartaginesos al nord de l'Ebre, que no existien segons la historiografia oficial? Els detractors no tenen en compte que quan Asdrúbal va pactar la pau amb els romans, en el tractat de l'Ebre, va acceptar retirar-se de tots els assentaments al nord de l'Ebre. Per evitar reconèixer aquesta existència, neguen fins i tot que Hamilcar Barca fundès Barcino. Hi ha un italià, Francesco Giunta, que ha fet un estudi anomenat PUNICA BARCINO

Hannibal va ocupar la costa Catalana fins el Roina.-

Per la força o amb aliances per tal de protegir una possible retirada per poder fins travessar els Alps amb els seus elefants, Hannibal va haver de seguir, el que hi havia en aquells moments de la futura via Augusta. Per evitar reconèixer que provenia de Vilafranca-Cartago Vetus, els seus detractors, diuen que va pujar per la llera del Segre i va travessar el Pirineus per la Cerdanya, amb uns arguments de l'estil d'aquesta fal·làcia de l'Acadèmia:

fal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·làciafal·là
cia
"La hipótesis carthaginesa, que tanto apasionó a los eruditos del siglo pasado, cabe hoy descartarla desde un principio. En efecto, según las más recientes investigaciones, Hanníbal. en su marcha hacia Italia tomó la ruta del Segre, pasando los Pirineos por la Cerdaña; esto es, procurando alejarse lo más posible de la colonia helénica de Ampurias amiga de Roma (videt M.Pidal). Confirma esta tesis el hecho de que durante la corta estancia de los carthagineses en Cataluña siempre aparecen relacionados con los pueblos del interior (ilergetas, bargusios, airenosinos) y no en cambio, con los del litoral (cessetanos, layetanos, indigetas). Probablemente, pues, los carthagineses jamás hicieron acto de presencia en el Penedés, cosa que confirma la arqueología, puesto que hasta el presente nada de carácter más o menos púnico ha sido hallado ni en Olérdola ni en ningún otro punto de la comarca. etc"..
Un raonament sense cap fonament base dels arguments dels enemics de que Olèrdola fos Cartago Vetus, juntament amb l'altre argument-fal·làcia de que Hannibal volia , segons ells, evitar la colònia grega d'Empuries "aliada dels Romans". PERÓ PASSANT PEL PERTÚS QUEDAVA PROU LLUNY D'EMPÚRIES

Aquest argument no passa la Navalla d'Ockham, que diu que la solució més senzilla és la més probable, ja que passant per la futura Via Augusta el Camí era molt més planer pels elefants, i en canvi passant per les fonts del Segre amb altures de 1200 a 1400 m al Port de la Perche, coll de Tet, congost del riu Aube a la Cerdanya i a sobre, les valls del Conflent els haurien portat a Perpinyà a 30km del Pertús, amb només 285 m d'altura que és on haurien arribat uns mesos abans seguin la futura Via Augusta. A més a més podien fer els mateixos aliats, ja que hi havia un munt d'ibers amb els seus famosos genets sobre la via Augusta i en lloc de gascons podien ser gals catalaunics..

Escipió va arrasar tots el assentaments cartaginesos d'Empuries fins l'Ebre,

Com els podia arrassar si no hi havia assentaments cartaginesos segons la historiografia oficial?

LA PUNICA BARCINO DE FRANCESCO GIUNTA

L'historiador italià Francesco Giunta demostra l'existencia d'una Barcino Púnica citada en autors romans, tot i que pensa que, enlloc d'Amilcar Barca, la fundà Hannibal en la seva marxa sobre Roma per poder tenir les espatlles cobertes en el cas de que hagués de fer marxa enrera.

Traducció parcial del llibre de Francesco Giunta:

L'operació militar cartaginesa desplegada sobretot a la regió catalana, també s'havia estès entre els gals catalàunics fins i tot com una advertència, ja que “a l'altra banda dels Pirineus els ibers havien estat sotmesos per la força i mantinguts a fre per mitjançant forts contingents armats” (XXIV).Va ser precisament durant la marxa cap a Roma a través dels Pirineus (218 aC) quan la defensa de les costes es va confiar a nombrosos presidis militars destinats a contrarestar tant els atacs marítims romans com els dels ibers rebels. La principal comesa d'Hannón consistia a impedir que es veiés interrompuda la via d'aprovisionament dels contingents d'Aníbal .Va ser dins aquest clima quan es va crear l'important establiment militar púnic de Montjuïc, desitjat pel mateix Aníbal o pel seu lloctinent Hannón per raó de la posició estratègica del lloc. Sigui com sigui, se li va donar un nom prestigiós i significatiu: BARCINO, com volent glorificar-hi el poder dels bàrquides a la península ibèrica. Un topònim que pretenia exalçar aquella “facti Barcina” de què ens parla Titus Livi (XXI, II); sobretot a propòsit d'Aníbal: “Barcinis nitentibus ut adsuesceret militiae Hannibal” = Els de barcino s'esforçaven per acostumar-se a la guerra d'Aníbal(XXI, III). Aquesta hipòtesi sobre com i quan es va batejar la muntanya que domina el port natural, igual que altres diversos contemporanis que tenen com a terme "POST QUEM" el pas d'Anníbal i la lloctenència de Hannón, té una confirmació "ANTE QUEM" en el desembarcament de Cneo Escipió a Empúries. El comandant, proveït de naus i tropes, va arribar a terra ibèrica després de la fallida trobada amb Aníbal a les boques del Roine, i va desembarcar en una localitat amiga, la colònia focense situada a la costa nord de Catalunya, i no, per exemple, a Tarragona, que també era aliada, i d'origen possiblement etrusc (Tarchun?), perquè necessitava fer una llarga i delicada operació de neteja de tots els assentaments militars fundats pels cartaginesos al llarg de la costa catalana, quan diu: "Escipió va arrasar tots el assentaments cartaginesos d'Empuries fins l'Ebre"

Les vinyes fenícies del Penedès-Priorat

Els ibers podien tenir llavors de raïm, però sempre procedent d'orient mitjà, primer amb el fenicis, i després amb els cartaginesos que van arribar a ca nostre el 400 aC i van estar amb el ibers fins el 218 aC, com aliats o com enemics, amb 200 anys de convivència en els que van poder plantar molts ceps o el fenicis que eren el mateix poble que van arribar a ca nostre el 1200 aC, són el mateix poble procedent de Tir i Sidó a l'actual Líban, que van plantar el raïm a tot el Mediterrani, ´COEXISTINT ELS IBERS 100 anys amb els PÚNICS-fenicis "simples comerciants" q ens van portar la porpra i el vidre entre altres coses i 200 anys COEXISTINT ELS IBERS amb l'estirp PÚNICA-cartaginesa més guerrera q van dominar durant 200 anys la costa de la península ibèrica, les illes, i la meitat de la península itàlica. No puc dir si les llavors les van portar uns o els altres però segur q l'origen és púnic, s'ha estudiat científicament l'origen amb la FILOGENÈTICA

Tot el que he dit, és a dir l'assentament del raïm al Priorat i Penedés (datat d'època ibera, no importa) és un dels meus arguments per dir que els púnics van estar a Olèrdola en algun moment, sinó no hi hauria existit la viticultura ancestral com demostren els treballs arqueológics a Avinyonet. Vegeu=> https://www.histo.cat/premsa/una-vinya-carregada-d-hist-ria-

Vi fenici

Gràcies a la seva extensa xarxa comercial marítima, els fenicis van tenir un important efecte en l'expansió de la viticultura i la producció de vi en tot el Mediterrani.

Els fenicis van ser un dels primers pobles antics a tenir un important efecte sobre la història del vi.[1] Els fenicis van ser una antiga civilització centrada a la regió de Canaan, al llarg de la costa del mar Mediterrani, en el que actualment és el Líban. Entre el 1550 i el 300 a. C. van desenvolupar una cultura comercial marítima que va expandir la seva influència des del Llevant al Nord d'Àfrica, les Illes Gregues, Sicília i la Península Ibèrica. A través del contacte i el comerç, van difondre no solament el seu alfabet sinó també el seu coneixement de la viticultura i la producció de vi, incloent la propagació de diverses varietats antigues de vinya.[2] Els fenicis van introduir o bé van animar l'expansió de la viticultura i la producció de vi a diversos països que actualment segueixen elaborant varietats aptes per al mercat internacional, entre ells el Líban, Algèria, Tunísia, Egipte, Grècia, Itàlia, Espanya i Portugal. Encara que els fenicis van poder haver tingut un efecte indirecte en l'expansió de la viticultura a França, sovint es confonen amb els grecs foceus que van fundar la colònia viticultora de Massilia (Marsella) el 600 a. C. i van portar la producció de vi terra endins.[1]

Els fenicis i els seus descendents púnics de Cartago van tenir una influència directa sobre les cultures productores de vi dels grecs i romans que més tard estendrien la viticultura per tota Europa.[1] Els tractats agrícoles de l'escriptor cartaginès Magó van ser uns dels més importants textos antics en la història del vi que van registrar el coneixement de l'època sobre la viticultura i la fabricació de vi. Encara que no s'han conservat còpies originals de les obres de Magó ni d'altres escriptors fenicis sobre vi, hi ha evidències en cites d'escriptors grecs i romans com Columel·la que els fenicis van ser hàbils productors de vi i viticultores. Els fenicis eren capaços de planificar vinyers d'acord amb el clima i la topografia, coneixent quin costat d'un pujol era l'ideal per al creixement de la vinya, i produint una àmplia varietat de tipus diferents de vi, des dels de panses fets amb raïms secs fins a un exemple primitiu de l'actual Retsina grec, fet amb resina de pi. També van difondre l'ús d'àmfores (de vegades conegudes com a «gerres cananites») per al transport i emmagatzematge del vi.[2][3]

Difusió de la vinya

L'herència més duradora de l'època d'expansió fenícia va ser la propagació i difusió de vinyes antigues que els ampelògrafs i historiadors del vi creuen que va acabar donant origen a diverses varietats de raïm modernes a Europa. Una d'aquestes subvarietas, coneguda com a Vitis vinifera pontica, va arribar als fenicis des del Caucas i Anatòlia, els qui van estendre el seu propi cep per tot el Mediterrani, especialment a les seves colònies ibèriques. Actualment els ampelògrafs suggereixen que aquesta vinya és l'avantpassat de moltes de les varietats de raïm blanc plantades actualment a tot el món.[1][4] Segons un estudi de la Universitat de Califòrnia, el raïm francès Mourvedre va poder haver estat introduïda primer a Barcelona, (Penedés-Priorat), pels fenicis en el 500 a. C.[7]

_____

"Fal·làcia de referència circular"

Referència circular (en vermell)

Una referència circular consta d'una sèrie de referències on l'últim objecte fa referència al primer, donant lloc a un bucle tancat. El concepte matemàtic subjacent és un cicle de teoria de grafs.

Explicació

Si definim com , el fet de que A fa referència a B. Sí plantegem: , llavors tenim una referència circular, atès que hem definit: , que implica per la llei de transitivitat: . Aquesta situació planteja un problema ja significa que no es pot tenir A sense conèixer A.

El cas de Cartago Vetus

Cal denunciar que es va donar origen a una fal·làcia de referència circular quan es va publicar, amb bona o mala fe, la falsedat que en Milà i Fontanals va demostrar que Olèrdola no podia ser Carthago Vetus, i que li va donar un origen medieval. Ja que llegint el seu llibret sobre Olérdula hi passa de puntetes, sense negar la possible antiguetat cartaginesa, només fa la reflexió que el nom de Penedés no podria venir de Poenorum, com diu el bisbe Pascual. Doncs bé, a partir d'un cert moment, per error o per mala fe, a les revistes d'investigació, apareix l'asseveració que sentència que en Milà i Fontanals va dir que Olèrdola no podia ser Carthago Vetus i, a arrel d'això, les referències s'han convertit en circulars, ja que els autors es citen els uns als altres repetint aquesta falsedat.

És molt important el fet que en Ferrer i Soler (a.c.s.) citi al doctor Cortés López com a origen de la impossibilitat de que Cartago estigués situada al Penedés. Tanmateix, hauria d'haver afegit que en cap moment en Cortès Lòpez nega l'existència de Carthago Vetus. I, inclús, és partidari què va ser fundada per Amílcar Barca junt amb altres ciutats situades al nord de l'Ebre, p.e. la ciutat de Barcino. L'únic que intenta demostrar Cortés, sense aconseguir-ho, és que Carthago Vetus era Cantavieja. Tot i així, el senyor Ferrer i Soler, usant una fal·làcia de mitja veritat, deixa creure al lector que en Cortés va demostrar què Carthago Vetus no va existir, és una mitja veritat pel fet que Ferrer no conclou l'argument de Cantavieja en boca de Cortés.

Però això no és el que diu el docte aragonès, membre de la Real Academia de la Historia. He endevinat que era aragonès atès que defensa Carthago Vetus a Terol. Simplement vol demostrar que Vella Cartago era Cantavieja, un despropòsit iniciat per Ocampo el 1538, i per aconseguir-ho diu que hi ha un error en les coordenades què ens dóna Ptolemeu. Bé, és molt possible què hi pugui haver errors en les coordenades, qui ho pot negar, però el que no pot ser, per la llei de probabilitats, és que un error en les coordenades escrites per Ptolemeu, ens doni al bell mig d'una ciutat, ja sia Olèrdola o Vilafranca. El més probable és que coincidís enmig d'un descampat. Això, si apliquem la llei de Chapman-Kolmogorov, seria impossible, la probabilitat és un infinitèssim. I pel mateix motiu, és totalment improbable que la correcció d'un hipotètic error ens doni les coordenades exactes d'una ciutat, Cantavieja. El senyor Cortés era de lletres i no havia estudiat càlcul de probabilitats.

Sempre s'acostuma a explicar la Llei de Chapman-Kolmogorov amb el cas d'un incendi amb dos focus: Si hi ha un sol focus pot ser casual.. si n'hi ha dos és un sabotage. No hi ha casualitats .. a l'entorn del GPS hi ha uns IC's que decodifiquen el soroll i si el soroll dóna alguna cosa coherent es tracta d'un senyal "per nassos" amb un 99,99% de probabilitat.

1570 - Pons d'Icart

Segun dize Florian de Ocampo en el libro quarto, capitulo doze:

y puso en la ciudad de Tarragona saliendo de la señoria que tenia los Romanos en España : por les parescio que estauan aparejado para recebir las armadas de la masa y,hazer la guerra a los cartagineses tenian fu principal assiento en Cartago , y segun dize el Obispo da Gerona en el libro primero capitulo de: citerior i Hifpania , y en el capítulo de "vrbibus, quæ quondam fuerunt deletæ" , y en el libro quinto era ilba agora se dize Villa Franca de Panades , la qual Scipion continuando fu victoria dize que destruyo y arruino en vengança de la deftrucción de Sagunto y en injuria de los cartagineses. Y dize tambien el dicho obispo de Gerona que despues de árruinada Villa Franca de Panades, como es dicho que era la vieja cartago, CNcio Scipion dio licencia y libertad a los quc fceran huydos y a qualquiera otras perfonas que quisiesen habitar en ella, conque tuvuieffe el mesmo nombre de Cartago sino que en memorial de los Çartagineses se dixese Villa Franca Peanorum que quiere dezir Villa Franca delos Cartaginefes: porgue en latin pænorum dichos los Cartaginefes, y que agora corrompido el vocablo Pænorum lo dipe pænitentiu de Panades , y ansi dize el dicho obispo que fue la primera Cartago de España, y Colonia de los Cartagineses.

Despues que tuvieron dominio de Efpaña para sacar oro y plata de los montes Pirineos que estan cerca de Villa Franca y que de la manera se hizo tan póderosa la grande Cartago. que era junto a Tuneziya desta cartago vieja de España haze mencion Ptolemeo en la descripció de la España Tarraconense on ddib.j.st qual aunque pa diga' expreffamente que fuese Villa Franca de Panades, dize que era la Vieja Cartago cerca del rio de Lobregat, y aunque Florian de Ocampo diga ?eren otra parte en jel libro quarto capitu .viiij.no por ceflosk co la mas cierta que sea Cantaviecha, que Villa Franca la vieja Cartago de España que esta vezina del rio de Lobregat como dize Ptolemey: a feys leguas de la ciudad de Barcelona que edifico tambien el mesmo Amilcar-Barcino como dize luliano Diacono de Toledo'y Hieronimo Paulo en el libro q hizo de Barcelona, y. Florian de Ocampo en el libro quarto capitulo XII. Y es de notar que por la ruina defta Cartago que agora se dize Villa Franca de Panades, la ciudad de Barcelona se engrandecio, que era muy poca, como parece daramente, que solo tenia déde la plaça nueva del palacio del obispo hasta el palacio del Rey , e de alli por la baxada de la carcel - ý por la de villa de coles, y de alli hazia cabo al palacio de la condesa : y de alli paffando por la casa del cabildo de Tarragona, y por la baxada de San Miguel y de santa Eulalia fe cerra 'ua y junto al dicho palácio del obispo segun claramente demuestra las torres del muro viejo que por estos lugares paffaz y an i dize lulianio en el fegudo tomo en cartas D.xix . que la ciudad de Barcelona era muy poca cofa, y tambien lo dize el obispo de Gerona:y que despues de la destruicion de la dicha Cartago los Cartagine?eso e grande Anibal segun dize Plinio de la natural historia en el libro tercero, hizieron la nueua cartago que oy se dize Cartagena, Polybio en el libro fegundo dize que Asdrubal yerno de Amilcar-Barcino

El llibre verd de Vilafranca

Alguns autors es basen en la cita del mite que hi ha al «Llibre Verd de Vilafranca», de l'any 1604. Aquest manuscrit és el primer que es conserva que suggereix l'equivalència entre l'ancestral "Carthago Vetus" i Vilafranca del Penedès.

"El Llibre Verd de Vilafranca" és un manuscrit de 450 folis recte i vers redactat en català, llatí i castellà escrit per diferents notaris vilafranquins en els segles XVI i XVII que aplega quatre tipus documentals diferents: els privilegis de Vilafranca (s. XIV-XVI), el llibre del Bon Regiment de la Universitat, una crònica de la vila entre 1599 i 1699 i diferents Notícies Històriques sobre Vilafranca. Fins a mitjans del segle XX ha estat la principal font històrica per construir la Història de Vilafranca.

El llibre verd de Vilafranca fa referència a 'Carthago Vetus', que situa a Vilafranca.

D'altre banda, al mateix text introductori, els experts responsables de la darrera edició del «Llibre Verd», adverteixen del perill de relacionar "Carthago Vetus" amb Vilafranca o amb els jaciments d'Olèrdola, per considerar que la del Llibre Verd es tracta "d'una descripció que vol demostrar l'antiguitat de la vila per tal d'atribuir-li més grandesa, un element de prestigi ja que, d'acord amb el punt de vista d'aquella època, amb aquest origen cartaginès Vilafranca quedaria situada a l'alçada històrica de ciutats com Barcelona o Tarragona".

Les afirmacions del Llibre Verd sobre "Carthago Vetus" es van tenir ben presents fins entrat el segle XIX i van ser motiu d'una llarga polèmica que hauria clos en Manuel Milà i Fontanals -aseveració que és falsa treta d'una interpretació esbiaixada de l'estudi sobre Olèrdola fet pel vilafranquí-

Crisi de Catalunya de Manuel Marcillo

Imatge de les famoses i misterioses tombes antropomorfes d'Olèrdola, excavades a la pedra.

En tot cas, es va mal interpretar el fet de que en Milá i Fontanals no fes esment de l'Olèrdola cartaginesa al seu estudi i que només es referís a l'Olèrdola medieval i es va concloure, erròniament, que el filòleg l'havia descartat. Però això no succeí mai. En Milà i Fontanals, simplement, no en va parlar mai. Però en cap cas va arribar a afirmar que no hagués existit una Olèrdola cartaginesa. Aquesta confusió, al seu torn, en va motivar una altra d'inevitable: si Olèrdola no va ser cartaginesa, podia tenir un origen a l'edat mitjana, aleshores no hauria existit en temps de Ptolomeu i, per tant, no es podia correspondre amb "Carthago Vetus". I és així com una errada damunt d'una altra, no sabem si motivades o involuntàries, en un perfecte exemple de referència circular, han portat els actuals acadèmics a creure que en Milà i Fontanals va descartar, quan mai ho va fer, la Olèrdola cartaginesa i a considerar aquesta possibilitat com un mite impossible.

Els historiadors del XV al XVIII identifiquen "Carthago Vetus" amb Vilafranca (Olèrdola al S.XIX)

Tot plegat evidencia que els acadèmics del segle XXi XXI s'haurien de documentar una mica millor abans de parlar sobre aquesta mena de temes. Aleshores s'adonarien que ja des del segle XV, hi ha erudits que identifiquen Olèrdola amb "Carthago Vetus". Es el cas del bisbe Joan de Margarit, qui va rebre l'adhesió d'altres cronistes, com en Francesc Diago (1603) i en Jeroni Pujades (1609). També el 1789, el canonge Jaume Pascual s'afegeix a la llista, a més d'en Víctor Balaguer i en Pròsper de Bofarull. Tots aquests eminents erudits eren uns somiatruites? Ho dubtem molt.

La primera referència, la del bisbe Joan Margarit, al segle XV, assegura que d'acord amb Ptolomeu, les referències coincidien amb Vilafranca, amb la indicació de ser un indret d'explotacions mineres molt importants, a la zona de les Clotes, on hi havia mines d'argent. També en Jeroni Pujades aporta informació sobre aquestes mines, que ens diu que eren explotades per presos que complien pena, i d'aquí fa venir els termes «Cartago Vetus Poenorum», que segons ell es podria interpretar com «Cartago Poenitentium» o Cartago dels Penitents, és a dir, dels presos que complien penitència o pena.

El 16 de febrer de 1789, ara fa dos-cents anys, un canonge de Tortosa anomenat Jaume Pelfort pronunciava a Vilanova i la Geltrú una oració fúnebre amb motiu del funeral que el Reial Gremi de Mariners de la vila celebrava per l'ánirna de Caries 111. El text del discurs i els detalls de l'acte possiblement haguessin caigut en l'oblit si no hagués estat per un llibre irnprés poc després recollint l'esmentada oració i la relació de les reials exequíes feta pel propi Pelfort. Aquest és, doncs, un llibre per a la historia, pero ben mirat és quelcom més. Entre les seves planes es troben passatqes.o'htstorta de Vilanova, alguns discutibles i, si es vol, injustificats, pero d'história per fer l'autor alussió expressa al passat. També enguany s'acornpleix el segon centenari d'una altra pro(1736-1804), l'erudit canonge premonstrates de Bellpuig de les Avellanes, adrecá al vilanoví Francesc Papiol i de Padró (1750-1817) sobre las antigüedades de Villanueva (14 d'agost de 1789), escrit de gran trascendencia durant el segle passat per llancar la tesi Olérdola-Cartaqo Vetus. Una i altra són les primeres produccions conegudes amb passatges d'história de Vilanova. El seu segon centenari sembla un bon motiu per vindicar-les i estudiar-les lliurement, de per sí, important poc l'encert del seu contingut i sense la necessitat de cercar en elles arguments en pro d'un gloriós passat vilanoví. El present estudi pretén senzillament una aproximació als dos textos i al seu ressó, descobrint la seva íntima relació i procurant desfer, si es dóna el cas, possibles mal entesos forjats a través deis anys per la bibliografia local. Es presenta dividit en dues parts. La primera s'ocupa del llibre de Jaume Pelfort, destacant, sobretot, el contingut historie, tant del text de la Relación ... com el de la Oración .... La segona, de la carta de Jaume Pasqual, de la seva raó de ser, del contingut i de la repercussió histórica que tingué, sobretot, a nivell local; això sí, cal advertir-ho ben clarament, deixant bastant de banda les argumentacions d'aquest autor contingudes a la carta per justificar que la Cartago Vetus consignada per Ptolomeu (segle 11) estava on Olérdola i també les deis seus detractors, no solament per no ser l'arqueologia l'objectiu d'aquest treball sinó també perqué qui vulgui conéixer els fonaments, detall s i evolució de la tesi de Pasqual i de les successives pot recórrer a un notable treball d'Albert Ferrer i Soler, titulat El castro antiguo de San Miguel de Otéraote'. Tot el que segueix vol apuntar a Vilanova i la Geltrú, i s'exposa amb la confianca que si en certs moments el lector observa un predomini de noticies, reterencies i al-lusions a aspectes i autors no vilanovins estimara que hi són per facilitar la comprensió del tema i donar-li la seva justa dimensió

Un cas curiós de tergiversació de les dades que ens aporta Ptolomeu és el dels espanyols Florián de Ocampo i Cortés López. Aquest darrer, màxima autoritat en historia de l'Acadèmia borbònica, del 1850, va interpretar el terme llatí Carthago "penorum" per la Cartago dels "penyals" ("peñascos", a l'original en castellà) i va defensar la ubicació de "Carthago Vetus" a l'actual vila de Cantavieja, a Terol, seguint una teoria de Florián de Ocampo, del segle XVI dC.

Ambdues consideracions són desafortunades. De fet, la de Florián de Ocampo ja va ser descartada al segle XVII, per l'historiador Pons d'Icart, qui fou conseller de Carles I, argumentant que es basa només en la suposada similitud dels dos topònims. Efectivament, Ocampo considerà que el terme "Cartago" s'assemblava a "Canta" i per aquest motiu va equiparar "Cantavieja" a "Carthago". D'altra banda, l'argument principal que aporta en Cortés López per identificar "Cartago" i "Cantavieja" rau en imaginar una suposada errada del copista de la Geographia de Ptolomeu que, segons en Cortés, s'hauria equivocat en una xifra quan publica les coordenades sobre la situació exacta de "Cartago Vetus". Canviant aquesta xifra, trobariem indefectiblement la ubicació de "Cantavieja". la latitud de 41º20' N donada per Ptolomeu a la seva Geographia, correspon a Vilafranca i en això no hi ha possibilitat de mala traducció, la latitud se sap, amb gran precisió, mesurant l'altura de la polar, ja des dels sumeris i babilonis, al gran filòleg li va mancar la part que dominem els de Ciències, la "Geodèssia"* (apart de l'estudi arqueològic fet als s.XX i XXI)

Si be el raonament de l'errada del copista, va ser acceptat al segle XIX, actualment, amb el mètode científic i els coneixements del segle XXI, l'argument no és sostenible. Una errada en el copista de la Geographia és possible. Però que aquesta errada coincidís amb la ubicació de la Cantavieja d'en Florián de Campo, com diu en Cortés López, és d'una probabilitat matemàtica ínfima, segons la Llei de Chapman-Kolmogorov.

Un encaix en forma de quatre ben singular

D'entre els arqueòlegs que han teoritzat sobre els possibles orígens d'Olérdola trobem el prehistoriador Albert Ferrer i Soler qui, a la dècada dels 40, va fer un estudi sobre la muralla ciclòpia d'Olèrdola. L'expert va detectar en aquests murs una característica única que trobarem replicada en muralles similars fetes pels etruscs a la Península Itàlica. Es

tracta d'un singular encaix en forma de quatre, perfectament observable a les pedres dels murs, que ell proposa que possiblement fou fet pels canters etruscs.

Dibuix de les muralles ciclòpies d'Olèrdola amb els encaixos en forma de quatre.

Aquesta peculiar tècnica arquitectònica d'encaixar les pedres permet un millor assentament de les mateixes entre sí i enforteix i estabilitza la muralla. Ferrer i Soler va teoritzar que el mur ciclopi d'Olèrdola podria haver estat edificat per constructors etruscs que havien arribat a terres de l'actual Catalunya amb les tropes romanes. Tanmateix, el prehistoriador català no va tenir en compte que els cartaginesos, que van dominar la península itàlica durant més d'un segle, també empraven artesans etruscs, com ho proven les muralles que hi ha a Sicília. Aquestes construccions també presenten la mateixa tècnica singular que trobem a Olèrdola i a la península itàlica. Per tant, podria molt be ser que les muralles d'Olèrdola fossin cartagineses i presentessin aquesta singularitat pel fet d'haver estat tallades per canters etruscs arribats a Catalunya amb les tropes cartagineses.

Tractat de l'Ebre

Tipus
tractat de pau

Data
226 aC

El Tractat de l'Ebre va ser un tractat signat el 226 aC per Àsdrubal, en representació de Cartago, i la República romana, que va fixar el riu Ebre (a la península Ibèrica) com a frontera entre les dues potències. En virtut dels termes del tractat, Cartago es retiraria del nord de l'Ebre, sempre que Roma renunciés a expandir-se al sud del riu.

Segons Titus Livi la mateixa garantia es va afegir al tractat del 228 aC per la presència més al sud de l'Ebre de la ciutat d'Arse (Sagunt), com a ciutat lliure,[1] en canvi Polibi no ho esmenta.

Es desconeix la data exacta, però algun temps després de l'any en què es va signar el tractat,[2] Roma, temorosa davant la creixent força d'Anníbal a Ibèria, va establir una aliança amb la ciutat edetana d'Arse (l'actual Sagunt), que es trobava a una distància considerable al sud de l'Ebre, que va passar a ser un protectorat.[3] Polibi explica que el general púnic Anníbal va percebre això com una violació del tractat,[4] de manera que després de consultar breument al

Senat cartaginès, va assetjar la ciutat, que va caure al cap de de vuit mesos de setge.

El Senat romà, a l'assabentar-se de la beta, va enviar immediatament ambaixades a Aníbal, i més tard al Senat de Cartago. Inicialment els romans van exigir que s'aturés el seu atac contra els seus aliats, al que van refusar els púnics. El Senat cartaginès va afirmar que van ser els saguntins que van començar el conflicte, i els romans van ser incapaços d'acudir en socors de Sagunt, que va sucumbir a 219 a.C. Després de la caiguda de la ciutat, els romans van fer preparatius per a la guerra, enviant una segona ambaixada a Cartago. Els seus emissaris van exigir a Cartago que se'ls lliurés Aníbal i la resta de responsables de l'atac.[5]

Titus Livi relata que aquesta segona ambaixada va ser enviada simplement com una formalitat abans de declarar oficialment la guerra, el que vol dir que els romans ja esperaven de fet una nova guerra contra els cartaginesos.[5]Tant Livi com Polibi parlen de la discussió entre l'ambaixada romana i el Senat púnic abans de la declaració de guerra. Va ser en aquest punt quan el Senat cartaginès es va negar a reconèixer el Tractat de l'Ebre i a lliurar a Aníbal als romans. Es diu que els cartaginesos van comparar aquest tractat amb el realitzat entre Caius Lutaci Càtul i Amílcar Barca el 241 a. C., argumentant que els romans es van negar a acceptar el conveni entre els dos generals perquè no havia estat ratificat per la seu poble.[4] Els enviats romans van desqualificar aquest raonament, i davant la incapacitat d'arribar a un pacte, la guerra va esclatar en 218 a.C. El resultat va ser una declaració de guerra a Cartago per part de Roma atacant ciutats cartagineses.

Aquest conflicte va acabar desembocant en la Segona Guerra Púnica, que va durar des del 218 al 202 aC

Referències

? Livi, Tit; Roberts (trad), Canon. The History of Rome, Book 21 (en anglès). E. P. Dutton and Co., 1912.
? Goldsworthy, 2008, p. 170.
? Adrian Goldsworthy, The Punic Wars (London: Cassel, 2000) 144.
? Anar a :4,0 4,1 Polibio, 1990.
? Anar a :5,0 5,1 Tito Livio, 1993.

Bibliografia

Polibio. Historias, Libros I–IV. Editorial Gredos, 1990. ISBN 84-249-0082-0.
Tito Livio. Historia de Roma desde su fundación, Libros XXI–XXV. Editorial Gredos, 1993. ISBN 84-249-1608-5.

Bagnall, Nigel. The Punic Wars: Rome, Carthage, and the Struggle for the Mediterranean (en anglès). Thomas Dunne Books, 1990. ISBN 0-312-34214-4.
Goldsworthy, Adrian. La caída de Cartago: las Guerras Púnicas, 265–146 a. C.. Editorial Ariel, 2008. ISBN 84-344-5243-X.